

que és inadmissible. «Lautakrobat»? ¿o «Lauterschmäher»? Tan injust fóra allò com això. —¹⁸ Ni tan sols ideant cap altra explicació semàntica que la fornida per Vising, no fóra possible partir de GRADUS (tot i callant el fet que de GRADUS hauria d'haver-se format GRADUALIS, no pas GRADALIS, el qual anava a parar a un *gravel en francès). I no és possible, entre altres raons perquè el cat. *grial(a)*, *greal(a)* (com el cast. *grial*) no es poden explicar de cap altra manera que admetent una E etimològica en la síl·laba pretònica; mentre que l'assimilació *greal* > *gaaal* està absolutament en regla en francès. Acabem suplementant la bibliografia, amb la cita d'un treball de Spitzer en *Amer. Journal of Philol.* LXV, 354ss. (i MLN LXXI, 382), encara valuós, sobretot en el seu aspecte negatiu, i els de Mario Roques (*Rom.* LXXVI, 1-6; i *RPhCal.*, 1955); que, pel caire lingüístic, interessin sobretot per les precisions que aporten sobre l'ús en els textos francesos més antics, i sobre la hipotètica àrea del mot en els parlars francesos medievals.

Greesca, V. *gresca* Grèfit, V. *greu* Grega, *grecal*, V. *grec* i *grei* Gregalada, *grecatejar*, *grecaló*, V. *grec* Gregari, *grecarisme*, V. *grei* Grego, V. *grec* Grègol, V. *grèvol* Greguejar, *grecuesc*, V. *grec*

+GREI, mot arcaic, 'ramat', del ll. GREX, GRĒGIS, id. □ 1.ª doc.: fi S. XIII.

«Eu són Lop, deguastador del grey de Déu», 152v2; ³⁰ «per so car al seu grey donà a menyar per paraula», 123r1, *VidesR*, traduïnt en tots dos passatges el llatí *grex* (veg. el gloss. de l'edició, p. 143). Mot que no apareix en cap altre text català, poc freqüent també en llengua d'oc, si bé allí n'hi ha alguns casos en textos arcaics o del Sudoest, per exemple *grey de porcs* en el *Cartulari d'Ossau*, any 1410, 117; més vivaç en cast. *grey* (on avui és vell però fou medieval i clàssic); sorpren que ÈG¹ no vagi donar *i* en català, ço que fa pensar en un mot mig-llatí mig-occità, o bé potser hi hagué influència dels mots paral·lels *lei*, *rei*, que tenien È, influència que en castellà degué actuar en el sentit de tornar femení el gènere masculí que té *grex* en llatí clàssic. No ha existit mai el *greia* que posa *AlcM* (no es tracta d'un text català, sinó italià xam-purrat i mal grafiat).

DERIV. del ll. *grex*, tots ells savis en català. *Gregari*, ll. *gregarius* 'que va a manera de ramat' [«sol·dat ~», Belv.]; *grecarisme*; rament *grecal*. *Agregar* [1695, Lacav.], ll. *aggregare* 'reunir, aplegar, associar'; *agregació* [Lacav.], *agregat* m. [Lacav.; Belv.: *agregat de disbarats, de boigs, de tontos*]; *agregable*; *agregadis*; *agregador*; *agregadoria*; *agregament*; *agregand.* -ando; *agregatiu*; *agregatori*; *desagregar*; *desagregació*; *desagregable*. *Congregar* [1647, DTo.], ll. *congregare* id., ³⁵ i en una crònica civissenca del S. XVII (*AlcM*, la p. 56 de la qual és de 1602); «a Collbató se congregan / Arnaldó i sa gent cofoya, / ab donzells i cavallers / als qui son penar congoixa», MilàF (*Arnaldó de Balseya*, O. Cat., ed. Gili, 315, v. 137); «davant l'altar

diví, la tribu congregada / bevia la dolçor d'aquell sagrat moment», GALOMAR (*Després del Sacrifici*); *congregació* [1647, DTo.]; *congregacional*; *congregacionista*; *congregable* [Lacav.]; *congregant* [Lacav.], *congregador*. *Disgregar* [Belv.], ll. tardà *disgregare* id.; *disgregació* [Belv.]; *disgregable*; *disgregador*; *disgregament*; *disgregant*; *disgregatiu*; *desgregar*. *Egredi* [c. 1390, Aversó, Torc., rimant amb *envegi, passegi, trocegi* etc., 1022.4], ll. *egregius* 'el qui es destaca d'un ramat'. *Segregar* [Belv.], ll. *segregare* id. 'produir una secreció', Fontserè (*Ci. Fi. Nat.*, p. 149); *segregació* [Belv.]; *segregatiu*; *segregable*.

Greix, V. *gras* Greixando, V. *graixando* Greixar, *greixatge*, *greixelló*, *greixera*, V. *gras* Gréixens, *greixes*, V. *créixens* Greixesa, *greixet*, *greixilló*, *greiximònia*, *greixina*, *greixó*, *greixolí*, V. *gras* Gréixols, V. *créixens* Greixonenc, *greixoner*, *greixonera*, *greixor*, *greixós*, *greixum*, V. *gras*

GREJA, *seda* ~, de l'it. *seta greggia* id., potser per conducte del fr. *grège*, del qual ve la forma *seda greix* que de vegades es dona a aquesta denominació.

Grejol, V. *gladi* (ESGLAIAR) *Grela*, *grele*, V. *grela* (GREDA) *Grella*, francesisme intolerable (*grêle*) per *calamarsa, pedra* (i *grellada* per *pedregada, calamarsada*) *Grell*, *grella*, *grellada*, V. *grill* *Grella*, *grellada*, V. *graella* *Grellar*, V. *grillar* (GRILL)

GREMI, pres del ll. *gremium* 'falda o sina, en el vestit d'una persona', 'els dintres de qualsevol lloc', aplicat figuradament a l'interior d'una institució o congregació i després a la comunitat o confraria mateixa. □ 1.ª doc.: 1571 ('sí d'una institució'), 1699 ('confraria', *AlcM*); 1647, DTo.

Fins a època molt moderna es digué només *confraria* (amb coloració religiosa; o sense: tant o més sovint); els mateixos DTo. i Lacav. no ho aclareixen, car es limiten a traduir *gremi* per *gremium*; més clar Belv. («coetus, status») i clar del tot Lab. 1839.

DERIV.: *Gremial* [adj. 1868, *SLitCosta*], abans [1466] només com a nom d'una capa. *Agremiar* [1917, DOrt.]; *agremiació*.

GRÊMOLA, mall. i men. 'remors i gemegor insistents', 'rondinar del pidolaire', mot relacionat amb el fr. *gromeler* 'rondinar', 'queixar-se entre dents', fr. antiq. i dial. *gremeler, grimoler*, i angl. *to grumble* id.; el mot francès és d'origen controvertit, però és més probable que, tant en francès com en català, es tracti d'una formació onomatopèica que no pas d'un germanisme (en cap cas no podria venir de *gram* 'tristes'). □ 1.ª doc.: 1878, *DAMen*.

AlcM precisa bé els matisos: 'paraules o sorolls gemegosos i insistents, que molesten per llur persistència' («quina grêmola fa tot el dia aquest violinista!»); *fer sa grêmola*: gemegar o parlar continuament, sobretot demanant; 'pidolar': en aquesta acc. només matorquí, en aquella també menorquí; indicatiu, no pas sen-